

Hybriderna

härskar 2012

Hybriderna dominerar på sortlistan och är rätt val för vårraps 2012. Problemet nu är tillgången på utsäde. För framtiden måste handeln planera produktionen av vårrapshybrider bättre.

Text: Albin Gunnarson, Svensk Raps, **Foto:** Jens Blomquist, Svensk Frötidning

Efter en besvärlig och regnig augusti och september är höstsådden nästan 20 procent mindre än 5-årsnittet. Sydvästra Sverige drabbades hårdast och i Västra Götaland och Halland är höstvetesådden halverad. I Skåne är höstrapsarealen mindre än normalt. Sammantaget blir det alltså aktuellt att så vårraps på många håll förutom i de mer traditionella vårrapsområdena i Mälardalen och i Hjälmarsbygderna och norrut.

Svår utsädesproduktion

Vårrapshybriderna slog igenom på allvar bland odlarna under de senaste åren och har kommit för att stanna. I de svenska sortförsöken 2011 var de 8 främsta sortererna hybrider.

Studerar man tabellen på sid 18 råder det alltså ingen tvekan om att det är hybrider som bör gälla 2012 och framåt. Problemet är att produktionen av vårrapshybridutsäde är komplicerad och dyr. Dyr på grund av låga skördenivåer per hektar av utsädesråvara. Komplicerad på grund av stränga krav på renhet och svåra torkprocesser för att säkerställa god grobarhet.

Öka uppföringen

Detta är orsakerna till att tillgången på hybridutsäde till våren 2012 redan i skrivande stund i december är kraftigt begränsad om inte helt slutsåld. Det gäller för odlarna att

Utpekad. En av de nyare hybriderna är Majong som tillsammans med Novum ligger i topp med avseende på råfett-skörd.

beställa vårraps tidigt, men framförallt för handeln att öka på uppföringarna av hybridutsäde för framtiden. Det kan inte vara meningen att utsäde av de överlägset bästa sorterna ska ta slut före 1:a advent. Det gynnar åtminstone inte svensk oljeväxtodling.

Som tur är finns det några bra alternativ till vårrapshybrider i form av linjesorten Mosaik.

Först långt senare kommer sorter som Larissa, Tamarin och Jagger. Hybriden Belinda är enda hybrid-sort som avkastar under mätaren.

Färre frön med hybrid

Utsädesmängderna kan sänkas något med hybriderna jämfört med linjesorter även om skillnaderna inte är så stora. En vårraps-hybrid bör sås med 150 plantor

Hybrider i topp

Sort	Frö kg/ha	Råfett rel.	Råfett %	Antal försök	Antal år i försök
Novum	2770	(1220) 119	48,9	15	2
Majong	2770	118	48,3	19	2
Millenium	2680	115	48,5	15	2
Osorno	2700	115	48,4	19	2
Register	2650	114	48,4	15	2
Brando	2660	111	47,4	37	4
SW P2856	2610	110	47,5	15	2
Axana	2570	111	48,6	19	2
Makro	2540	110	48,7	20	3
Mosaik	2570	108	47,3	37	4
Zappa	2570	108	47,4	37	4
SW P2855	2530	108	48,2	15	2
SW P2854	2460	106	48,6	15	2
Jagger	2420	102	47,6	51	5
Rollo	2400	101	47,5	45	5
Tamarin	2450	101	46,7	27	3
Larissa	2410	101	47,1	45	5
Joplin	2370	100	47,6	62	5
Sheik	2370	99	47,1	45	5
Belinda	2380	99	47,1	27	3
Ability	2270	96	47,6	19	2

Resultat från sortförsök i hela landet 2007–2011. Hybrider i röd text och linjesorter i svart. Av de 20 sorterna på listan är de 8 högst avkastande sorterna hybrider. Ju fler försök och försöksår desto säkrare resultat.

”Priset på avsaluvaran är högt och sortmaterialet bättre än aldrig förr.”

per m². Ofta kommer då frågan om hur många kilo det handlar om. Det går inte att säga på förhand. I stället får man räkna baklänges från de 2,1 miljoner grobara frön som finns i en hybridförpackning. Utsädesmängden 150 frön per m² motsvarar 1,5 miljoner frön per hektar. Då räcker en förpackning om 2,1 miljoner frön till 1,4 hektar. Om säcken med 2,1 miljoner frön väger 10 kilo ska det sås 10 kilo på 1,4 hektar, d.v.s. ca 7 kilo per hektar.

Inga kilo per hektar

Med linjesorter visar utsädesmängdsförsök att 150–200 planter per m² är fullt tillräckligt. Vid sådd av linjesort får man i stället räkna på det gamla vanliga sättet. Önskat antal grobara frön x tusenkornvikt delat med fältgrobarhet ger utsädesmängden i kilo

per hektar. Att oavkortat prata kilo per hektar är precis som i höst-rapsodlingen förlegat. Nu gäller grobara frön per kvadratmeter.

Resistensen breder ut sig

Under 2011 breddade resistensen hos jordlopporna mot Chinook ut sig. Allvarliga skador rapporterades ända från Bohuslän i väster. Vi har all anledning att tro att resistensen eller den minskade känsligheten för Chinook kommer att breda ut sig fullständigt i alla vårrapsbygder. Sedan tidigare är alla hybrider betade med Elado. Nu bör alla vårrapsodlare på fastlandet välja Eladobetats utsäde för att inte riskera dyra omsädder och kraftiga skördeföruster.

Välj Elado

Det finns idag inte någonting som

ens antyder att vi har några som helst problem att vänta den närmaste tiden med Elado. Men inte heller denna betning kommer att vara en lösning som fungerar i all oändlighet. Så trots Eladobetning måste alla våroljeväxtodlare bevaka uppkomsten i sina fält.

Eladobetning är alltså för närvarandet det säkraste skyddet mot jordloppor och vi kan nu lägga alla resultatlösa försök och idéer åt sidan som handlade om fördröjd sådd, radsådd, förhöjda utsädesmängder o.s.v. i kampen mot jordloppor. I stället kan vi till fullo fokusera på de odlingstekniska vårrapsförsök som gjordes inom ramen för Projekt 20/20.

Harva med omsorg

Dessa försök visar att sådd i normal tid ger högst skörd. Med normal tid menas när jorden reder sig och det finns lite värme i jorden. Tidig sådd så snart det bär traktor och såmaskin gav inte några mer-skördar. I stället har fler harvningar, vilket kan översättas till omsorgsfull såbäddsberedning, gett en något högre skörd. På leriga jordar i försommartorra områden gav även en något djupare sådd än 2 cm skördeökningar. I försöken ökades djupet till 4 cm och det fungerade bra. Det finns dock gott om undersökningar som visar att uppkomsten sjunker väsentligt vid för djup sådd. Man bör nog absolut inte hamna under 4 cm utan i stället sikta på omsorgsfull harvning och fröplacering på omkring 3 centimeters djup.

Jaga rätt sort

Harvning och fröplacering är alltså viktigt. Men det gäller förstås att ha utsäde av en bra sort i sålådan för att över huvudet taget ha något att så. Låt oss därför avslutningsvis hoppas att handeln hittar mer utsädesråvara i vinter och kan tillgodose efterfrågan på bra vårraps hybrider. Priset på avsaluvaran är högt och sortmaterialet bättre än aldrig förr. Det gäller bara att få tag i rätt sort. Lycka till med vårrapsodlingen 2012!«